

INSO

استاندارد ملی ایران

20587-4

۲۰۵۸۷-۴

1st.Edition

چاپ اول
۱۳۹۵

2016

Iranian National Standardization Organization

روسازی‌های بتنی - قسمت ۴: تعیین مقاومت
سایشی روسازی‌های بتنی در برابر تایرهای
یخ‌شکن - روش آزمون

Concrete pavements-Part 4:
Determination of wear resistance of
concrete pavements to studded tyres-
Test Method

ICS:93.080.20

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۲۵۹۲

صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹ تهران- ایران

تلفن: ۸۸۸۷۹۴۶۱-۵

دورنگار: ۸۸۸۸۷۱۰۳ و ۸۸۸۸۷۰۸۰

کرج ، شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۳۱۵۸۵-۱۶۳ کرج - ایران

تلفن: (۰۲۶) ۳۲۸۰۶۰۳۱-۸

دورنگار: (۰۲۶) ۳۲۸۰۸۱۱۴

ایمیل: standard@isiri.org.ir

وبگاه: <http://www.isiri.org>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No.1294 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.org.ir

Website: <http://www.isiri.org>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان ، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرفکنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود . پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادها در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب ، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود . بدین ترتیب ، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد^۱، کمیسیون بین المللی الکترونیک^۲ (IEC) و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی^۵ (CAC) در کشور فعالیت می کند . در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور ، از آخرین پیشرفت های علمی ، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود .

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون ، برای حمایت از مصرف کنندگان ، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی ، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی ، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید . همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره ، آموزش ، بازرگانی ، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی ، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش ، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم ، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها ناظارت می کند . ترویج دستگاه بین المللی یکاهای کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش ، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«روسازی‌های بتنی - قسمت ۴: تعیین مقاومت‌سایشی روسازی‌های بتنی در برابر تایرهای - یخ‌شکن-روش آزمون»

سمت و / یامحل اشتغال:

مرکز مطالعات ژئوتکنیک و مقاومت مصالح
شهرداری تهران

رئیس:

صفا، آرمان
(کارشناسی ارشد مهندسی عمران)

دبیر:

پژوهشگاه استاندارد
(سازمان ملی استاندارد ایران)

قری، هما
(کارشناسی ارشد شیمی تجزیه)

اعضا: (اسمی به ترتیب حروف الفبا)

سازمان ملی استاندارد ایران

ترکشقاپی نژاد، سیمین
(کارشناسی شیمی)

رحمتی، علیرضا
شرکت پاکدشت بتن

(کارشناسی ارشد مهندسی عمران)

پژوهشگاه استاندارد
(سازمان ملی استاندارد ایران)

سامانیان، حمید
(کارشناسی ارشد مهندسی مواد - سرامیک)

پژوهشگاه استاندارد
(سازمان ملی استاندارد ایران)

سعیدی‌رضوی، بهزاد
(دکترای زمین‌شناسی)

شرکت مخصوص بتن

سقطچی، غزاله
(کارشناسی ارشد عمران)

سازمان ملی استاندارد ایران

عباسی رزگله، محمد حسین
(کارشناسی مهندسی مواد - سرامیک)

شرکت صنعت شیمی ساختمان

عیسایی، مهین
(کارشناسی ارشد شیمی)

سازمان ملی استاندارد ایران

قاسمی، ابراهیم
(کارشناسی شهرسازی)

انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه
استان تهران

گنجی، مجتبی
(کارشناسی ارشد مکانیک سنگ)

سمت و / یامحل اشتغال:

سازمان ملی استاندارد ایران

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

مجتبوی، سیدعلیرضا

(کارشناسی مهندسی مواد- سرامیک)

پژوهشگاه استاندارد
(سازمان ملی استاندارد ایران)

مهدی خانی، بهزاد
(دکترای مهندسی مواد- سرامیک)

پژوهشگاه استاندارد
(سازمان ملی استاندارد ایران)

مهرآبری، مرتضی
(کاردانی شیمی)

ویراستار:

سازمان ملی استاندارد ایران

مجتبوی، سیدعلیرضا

(کارشناسی مهندسی مواد- سرامیک)

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ز	پیش‌گفتار
ح	مقدمه
۱	هدف و دامنه کاربرد
۱	مراجع الزامی
۱	آزمونهای آزمون
۲	وسایل
۳	آماده سازی آزمونهای آزمون
۴	روش اجرای آزمون
۵	گزارش آزمون
۷	کتاب‌نامه

پیش‌گفتار

استاندارد «روسازی‌های بتنی- قسمت ۴: تعیین مقاومت سایشی روسازی‌های بتنی در برابر تایرهای یخ‌شکن- روش آزمون» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد ایران تهیه و تدوین شده و در ششصد و شصت و نهمین اجلاسیه کمیته ملی استاندارد مهندسی ساختمان، مصالح و فرآوردهای ساختمانی مورخ ۱۳۹۵/۳/۱۸ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود .

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران- ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شود. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در موقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و مأخذی که برای تدوین این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

BS EN 13863-4: 2012, Concrete pavements -Part 4: Determination of wear resistance of concrete pavements to studded tyres-Test Method

مقدمه

این استاندارد یک قسمت از مجموعه استانداردهای ملی ایران شماره ۲۰۵۸۷-۴ است.

- قسمت ۱: روسازی‌های بتنی- تعیین ضخامت روسازی بتنی به روش پیمایشی- روش آزمون ؛
- قسمت ۲: روسازی‌های بتنی- تعیین میزان همبستگی بین دو لایه- روش آزمون؛
- قسمت ۳: روسازی‌های بتنی- تعیین ضخامت روسازی بتنی از مغزه‌ها- روش آزمون .

روسازی‌های بتنی- قسمت ۴: تعیین مقاومت سایشی روسازی‌های بتنی در برابر تایرهای یخ‌شکن- روش آزمون

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد تعیین روش آزمون مقاومت سایشی روسازی‌های بتنی در برابر تایر یخ‌شکن با استفاده از آزمونهای بریده شده از روسازی‌بتنی سخت شده یا قالب‌گیری شده در آزمایشگاه است.

یادآوری- این روش آزمون هم برای بتن تکمیل شده (آزمون محصول نهایی) و هم برای سنگدانه به صورت توصیف شده در استاندارد ملی شماره ۱۴۸۷۴-۹ کاربرد دارد.

سه ترکیب متفاوت از تجهیزات آزمون در این استاندارد در نظر گرفته شده‌اند که در یکی از آن‌ها از چرخ‌های کامیون و در دو نمونه دیگر از چرخ‌های خودرو استفاده می‌شود.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن‌ها ارجاع داده شده است.
بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می‌شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد اصلاحیه‌ها و تجدیدنظرهای بعدی آن موردنظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه‌های بعدی آن‌ها موردنظر است.

۱-۲ استاندارد ملی شماره ۱۸۸۰۷-۶، روش‌های آزمون سیمان - قسمت ۶: تعیین نرمی
۲-۲ استاندارد ملی شماره ۱-۱۷۵۱۸، سیمان- قسمت ۱: ویژگی‌ها

۳-۲ استاندارد ملی شماره ۱۴۸۷۴-۹، سنگدانه‌ها- آزمون‌های خواص فیزیکی و مکانیکی- قسمت ۹: تعیین مقاومت سایشی در برابر تایر یخ‌شکن (آزمون نوردیک)- روش آزمون

2-4 EN 12504-1, Testing concrete in structures - Part 1: Cored specimens- Testing, examining and testing in compression

۳ آزمونهای

نمونه باید حداقل از دو آزمونه تشکیل شود. آزمونهایی که مطابق با خودروهای آزمون جاده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرند، باید با ابعاد جدول ۱ مطابقت داشته باشند.

جدول ۱-ابعاد آزمونهای

روش	ضخامت mm	عرض mm	طول لبه mm
روش ۱ (الف) آزمونهای ذوزنقه‌ای ^۱	۲۵۰	۹۰۰	$L_1=1240$ $L_2=11810$
روش ۲ (الف) نصف آزمونهای ذوزنقه‌ای	۴۰	۴۸۰	$L_1=580$ $L_2=680$
روش ۳ (الف) قطعه	۹۰	۳۰۰	۱۷۶۰ (طول خط میانی)

الف- به عنوان مثال به خودروهای آزمون جاده در کتابنامه مراجعه کنید.

۴ وسائل

دستگاه اندازه‌گیری برای تعیین عمق خط شیار باید دارای دقیقیت $\pm 0.1\text{mm}$ باشد.
ترکیب آزمون برای روش‌های ۱، ۲ و ۳ باید به ترتیب مطابق با جدول‌های ۱، ۲ و ۳ باشد.

جدول ۲- ترکیب آزمون برای روش ۱

مشخصات	مقدار
قطر ماشین آزمون	۶m
بار چرخ	۲.۵t
فشار تماسی	۰.۷MPa
سرعت	۶۰km/h
چهار چرخ کامپیون با گل میخ	۴۰۰ قطعه، ۱۲/۱۷g در هر چرخ
دماهی هوا در اتاق	+۲۵ °C تا +۱۰ °C

جدول ۳- ترکیب آزمون برای روش ۲

مشخصات	مقدار
قطر ماشین آزمون	۵/۲۵m
بار چرخ	۰.۴۵t
فشار تماسی	۰.۲MPa
سرعت	۸۵km/h
چهار چرخ کامپیون با گل میخ	۱۱۰ قطعه، ۱/۸g در هر چرخ
دماهی هوا در اتاق	+۱۰ °C تا +۰ °C

جدول ۴- ترکیب آزمون برای روش ۳

مشخصات	مقدار
قطر ماشین آزمون	۳,۳۶m
بار چرخ	۰,۴۰t
فشار تماشی	۰,۲۲MPa
سرعت	۳۱km/h
چهار چرخ کامیون با گل میخ R13 ۱۶۵/۸۲	قطعه، ۱,۸g کومتا ^۱ ، P8-110/1.8 یا مشابه آن در هر چرخ
دماهی هوا در اتاق	+۱۰°C تا ±۰°C

در هر آزمون فرسودگی باید همیشه از دو قطعه آزمونه استفاده شود. این قطعات باید با مشخصات جدول ۵ مطابقت داشته باشند.

جدول ۵- مشخصات مواد قسمت مرتع

چسباننده	سیمان	۳۹۰,۰ kg/m ³
چسباننده	دوده سیلیسی ^۲	۱۵,۰ kg/m ³
ماسه	۴mm تا ۰mm	۷۹۷,۵ kg/m ³
سنگدانه خردشده	۱۲mm تا ۸mm	۵۸۲,۰ kg/m ³
سنگدانه خردشده	۱۶mm تا ۱۲mm	۵۸۲,۰ kg/m ³
نسبت آب به (سیمان+سیلیسی)		۰,۴۰
افت		۶۰mm تا ۲۰mm
مواد کوچکتر از ۴mm		۳۲٪ تا ۲۵٪
مدول نرمی		حدود ۵,۵
مقاومت فشاری		(۸۵±۲) MN/m ²

ماسه باید از نوع خردشده باشد.

سنگدانه خردشده باید دارای مقدار سایش نوردیک^۳ بین ۷ و ۸ (برای الک ۲mm تا ۱۶mm) طبق استاندارد ملی شماره ۱۴۸۷۴-۹ باشد.

سیمان باید از نوع ۱-۵۲۵ (استاندارد ملی شماره ۱-۱۷۵۱۸) و مقدار نرمی باید بین ۳۴۰۰ cm²/g تا ۳۸۰۰ cm²/g طبق استاندارد ملی شماره ۱۸۸۰۷-۶ باشد.

مقدار مقاومت فشاری باید بر اساس استاندارد ۱-۱۲۵۰۴ EN باشد.
سنگدانه باید دارای منحنی دانه‌بندی یکنواختی باشد.

1-Kometa
2-Silica fume
3-Nordic

۵ آمدهسازی آزمونهای

نمونه‌های گرفته شده از روسازی بتنی باید دارای سنی مطابق با (10 ± 2) هفته در دمای $20^{\circ}\text{C} + 2^{\circ}$ هنگام آزمون یا به صورت مشخص شده در محل استفاده باشند. نمونه‌ها باید به همان صورت قالب‌گیری شده جهت آزمون، انبار شوند. سطح باید ماله‌کشی شود.

آزمونهای قالب‌گیری شده باید ابتدا به مدت دو روز تحت عمل‌آوری با رطوبت قرار گیرند. زمان عمل‌آوری باقیمانده آزمونهای باید در $(20 \pm 2)^{\circ}\text{C}$ و $(50 \pm 10)\%$ باشد. آزمونهای قالب‌گیری شده باید هنگام آزمون دارای سن (10 ± 2) هفته باشند.

۶ روش اجرای آزمون

قطعات بتنی را در دستگاه آزمون جاده‌ای نصب کنید (روش‌های ۱، ۲ یا ۳) و برروی عدد صفر تنظیم کنید. خودرو آزمون جاده‌ای باید در ۱۰۰۰ دور رانده شود و اندازه‌گیری از صفر به عمل آید. توالی آزمون باید طبق جدول ۶ (روش‌های ۱ و ۲) و جدول ۷ (روش ۳) انجام شود.

جدول ۶- توالی آزمون برای روش‌های ۱ و ۲

توالی آزمون	نوع فرسایش	روش ۱	روش ۲
۱- تعداد دورها	خشک	الف ۱۰۰۰	الف ۳۰۰۰۰
۲- تعداد دورها	خشک	۱۰۰۰	۳۰۰۰۰
۳- تعداد دورها	تر	۱۰۰۰	۱۰۰۰۰
۴- تعداد دورها	خشک	۱۰۰۰	۱۰۰۰۰
۵- تعداد دورها	تر	۱۰۰۰	۱۰۰۰۰
۶- تعداد دورها	خشک	۱۰۰۰	۱۰۰۰۰
۷- تعداد دورها	تر	۱۰۰۰	۱۰۰۰۰
مجموع		۷۰۰۰	۲۱۰۰۰
الف- فرسودگی اولیه			

جدول ۷- توالی آزمون برای روش ۳

توالی آزمون	نوع فرسایش	روش ۳
۱- تعداد دورها	تر	الف ۳۰۰۰۰
۲- تعداد دورها	تر	۳۰۰۰۰
۳- تعداد دورها	خشک	۶۰۰۰۰
۴- تعداد دورها	تر	۱۲۰۰۰۰
۵- تعداد دورها	خشک	۱۲۰۰۰۰
۶- تعداد دورها	تر	۱۸۰۰۰۰
۷- تعداد دورها	خشک	۱۸۰۰۰۰
مجموع		۷۵۰۰۰۰
الف- فرسودگی اولیه		

عمق فرسایش باید برای هر توالی آزمون اندازه‌گیری شود. نیم رخ فرسایش باید حداقل در هشت نقطه در عرض مسیر فرسایش اندازه‌گیری شود.

نتیجه حاصل از آزمون باید در شاخص نسبی سایش (RWI)^۱ ارائه شود. شاخص نسبی فرسایش باید طبق رابطه (۱) محاسبه شود.

$$RWI = \frac{S}{S_r} \times 100 \quad (1)$$

که در آن:

شاخص نسبی سایش؛ RWI

سایش کلی آزمونهای (با سایش اولیه) بر حسب میلی‌متر (mm); S

سایش کلی آزمونهای مرجع (با سایش اولیه) بر حسب میلی‌متر (mm) است. S_r

مقدار RWI باید به صورت عدد کلی بیان شود. فرسایش اولیه باید بر حسب میلی‌متر (mm) ارائه شود. سایش اولیه باید بعد از اولین توالی آزمون اندازه‌گیری شود.

برای روش ۱ و روش ۲، SPS را طبق رابطه (۲) محاسبه کنید.

$$SPS_v = (0.8 S_t + 0.2 S_v) \times K_w \quad (2)$$

که در آن:

سایش نسبی بتن نسبت به قسمت مرجع؛ SPS_v

سایش خشک کل (بدون سایش اولیه) بر حسب میلی‌متر (mm); S_r

سایش مرطوب کل (بدون سایش اولیه) بر حسب میلی‌متر (mm); S_v

ثابت چرخ طبق قسمت مرجع (بدون سایش اولیه) است. K_w

$$K_w = \frac{9}{(0.8 \times S_{t,ref} + 0.2 \times S_{v,ref})} \quad (3)$$

که در آن:

سایش خشک کل (بدون سایش اولیه) برای قسمت مرجع بر حسب میلی‌متر (mm); S_{t,ref}

سایش مرطوب کل (بدون سایش اولیه) برای قسمت مرجع بر حسب میلی‌متر (mm) است. S_{v,ref}

۷ گزارش آزمون

گزارش آزمون باید حداقل شامل اطلاعات زیر باشد:

- ۱-۷ ارجاع به این استاندارد ملی ایران؛
- ۲-۷ نام و نشانی آزمایشگاه آزمون؛
- ۳-۷ تاریخ و نمادهای شناسایی گزارش؛
- ۴-۷ روش آزمون مورد استفاده (عدد)؛
- ۵-۷ نام و نشانی شخص یا نهاد سفارش دهنده آزمون؛
- ۶-۷ نام شخص انجام دهنده آزمون؛
- ۷-۷ نام و نشانی سازنده بتن؛
- ۸-۷ نمادهای شناسایی، ترکیب وسن؛
- ۹-۷ تاریخ انجام آزمون؛
- ۱۰-۷ نتایج آزمون بر حسب RWI و مقدار SPS برای روش‌های ۱ و ۲ نیز ارائه شود؛
- ۱۱-۷ سایش اولیه بر حسب میلی‌متر (mm)؛
- ۱۲-۷ نتیجه به شکل نمودار با مقدار میانگین سایش بر حسب میلی‌متر (mm) در محور قائم و چرخش‌ها در محور افقی (نتیجه سایش باید بعد از هر توالی آزمون ارائه شود)؛
- ۱۳-۷ هر گونه انحراف از این استاندارد ملی ایران.

كتاب نامه

- [1] Swedish Road and Transport Research Institute, Ring Analysis of Nordic Road Simulators: Proposal for a common test method for the determination of the wear resistance of concrete pavements, no 774A-1996, Linköping Sweden, ISSN 0347-6049.